

UTDRAGEN KAMP. Anders Hedin får sin elfte transfusion av vita blodkroppar. I dag har han fyra hjärntumörer. »Jag räknar med att jag kommer att dö i cancer. Men kanske inte riktigt än.«

Räddad av sin egen kropp

Anders Hedin fick domen: spritt malignt melanom, ett halvår kvar att leva. Sedan råkade han hamna i en teststudie för ett revolutionerande svenskt cancertvaccin.

SKIVAN LIGGER INTE i sitt fodral men Anders hittar den strax i CD-spelaren, redo att spelas.

– Det är ödet, igen! skämtar han och blåddrar fram till sista spåret.

Vintersolen silas mellan persiennerna och bildar ränder i hans väderbitna ansikte med knappt synliga vita fläckar i huden. »Vilse i världen, liten och rädd. Utvald för färden, men inte

beredd.« Den egenskrivna låten handlar om hans tid på Erstagårdskliniken utanför Stockholm.

– Det som gör att jag sitter här i dag har hängt på en tunn tråd – en rad av osannolika händelser. Slumpen. Eller ödet, om man kan kalla det för det.

I två svarta gaffelpärmar med blåa ryggar finns utdrag ur Anders liv de senaste fem åren: journalerna,

festinbjudan efter operationerna, då hans vänner kom över på hämpizza och champagne. Och längst bak: dödsannonserna från dem han delat väntrum med. Karin, som inte ville vara någon till besvär. Ninni, som var så spänstig med sina raska stavgångspromenader.

I en av plastfickorna ligger också berättelsen om Mr DeAngelo, mannen som för många år sedan själv besegrade cancer och blev startskottet till amerikanen Steven Rosenbergs forskning på immunförsvarets förmåga att bota cancer. En historia som kom att flätas in i Anders egen.

»RÖR PÅ BENEN!« ropade tennis tränaren från andra sidan nätet. Anders Hedin fnös. Han rörde ju på benen hela tiden. Och så var det

trappan upp för slänten till busshållplatsen. Hade stegen verkligen känts så tunga förut? Vid påsk 2004 gick Anders till vårdcentralen. Hans blodvärden var så dåliga att han fick en akut blodtransfusion innan den stora utredningen rullade igång. Strax därefter drog han iväg på en ensamsegling i Stockholms skärgård för att samla material till en bok om fyrrar. För att skydda sig från solen smörjde han in sig med ett tjockt lager vitt solskydd. Elva år tidigare hade han opererat bort en leverfläck som konstaterats vara malignt melanom, och efter det hade han fått pigment sjukdomen vitiligo som lämnar vita fläckar på huden.

En natt vaknade han och kräktes. På sjukhuset upptäckte läkarna något i hans tunntarm. Cancer? Frågan

Anders kastade ut till läkarna möttes med lugn. Men i augusti kom beskedet: Hans maligna melanom, en av de elakaste formerna av cancer, hade orsakat en tumör i tunntarmen.

– Jag har inga tydliga minnesbilder över huvudet taget. Jag bara sjönk som en sten.

En lång bit av tunntarmen togs bort. En tid efteråt gick Anders rakt in i en parkeringsautomat utan att förstå varför. Efter en hjärnröntgen upptäcktes en tumör stor som en pingisboll i bakre delen av hjärnan.

SARGAD. Anders söner ritade av sin pappa efter operationen av hjärntumören. Han såg ut som om han varit i slagsmål.

Vid det här laget hade Anders börjat inse allvaret. Statistiken för spritt malignt melanom sade att han hade runt ett halvår kvar att leva. Men han ville ju inte dö. Han ville se sina båda pojkar växa upp och bli lyckliga. Han hade massor av projekt kvar.

– Jag trodde man skulle kasta sig på golvet, vråla och skrika. Men jag kände inget behov av det.

I stället började han städa. Gick ner i källaren för att slänga saker, sorterade, skrubgade. Senare fick han veta att beteendet inom vården kallas för att »dödstäda«.

IDÉN OM ETT svenskt cancertvaccin föddes när immunologen Ola Winqvist och kirurgen Magnus Thörn, som forskade på lymfkörtlars bekämpning av cancer, träffades i Uppsala i början av 90-talet. Liknande forskning fanns redan i USA under ledning av Steven Rosenberg. Idén gick ut på att hitta just de vita blodkroppar som bekämpar cancertumören hos en patient. Blodkropparna klonas och stärkes i laboratoriet, för att sedan återföras till kroppen.

– Man kan likna det vid en blodtransfusion, men här sker det med enbart vita blodkroppar som varit på träningsläger i en månad, förklarar Ola Winqvist.

2003 inleddes en pilotstudie på patienter med tjocktarmscancer. Tumörer krympte eller försvann helt på flera av dem. I samma veva dök Anders upp. Han hade råkat hitta Rosenbergs studier på nätet och

nämndet för sin läkare, som tipsade om Thörn och Winqvist. Som av en händelse skulle Anders dagen därpå på återbesök till Magnus Thörn, som utfört hans tarmoperation. Trots att han hade en annan form av cancer än de i studiegruppen,

bestämde forskarteamet sig för att chansa.

– Anders var väldigt intresserad. Det var ju en förutsättning, eftersom det var en pilotstudie. Vi var tydliga med att vi inte visste om det skulle ha någon effekt, eller om det skulle bli biverkningar. Det fanns en risk att immunförsvaret skulle angripa hans kropp, säger Ola Winqvist.

Till att börja med behövde forskarteamet en bit av Anders hjärntumör. Den behövs för att locka fram de specifika blodkroppar som reagerar på den, och för att »lära« dem att bekämpa den. Planen att hämta tumören när Anders låg sövd på operationsbordet fick grönt ljus av neurokirurgen i sista sekund.

Operationen lyckades men prognosen såg ändå mörk ut. Efter en tid av återhämtning på Erstagårds-kliniken fick Anders palliativ vård – vård i livets slutskede – i hemmet. I

december 2004 tog han sig till Södersjukhuset för sin första transfusion av vita blodkroppar.

Under loppet av några månader upptäcktes tio nya hjärntumörer. De behandlades med strålkniv – en intensiv form av strålning som riktas direkt mot tumörerna – och under en kort period cellgift. Varken vårdpersonal eller vänner trodde att Anders skulle överleva sommaren.

Men trots trötthet, ständigt tryck i huvudet och vissa minnessvårigheter började Anders känna sig bättre. Han drog iväg på segeltur i skärgården. Transfusionerna fortsatte, med enda bieffekten att vitiligo lämnade fler ljusa fläckar på hans hud. Till allas förvåning visade undersökningarna att inga tumörer hade tillkommit i buken, och att hjärntumörerna antingen krympt eller försvunnit. I augusti 2006 efter en röntgen utbrast läkaren:

– Du är frisk!

Rent statistiskt var det omöjligt. Hade cancertumören botat honom? Inga bevis fanns. I vilket fall var han speciell – den ansvarige läkaren för den palliativa vården hade aldrig förr varit med om att skriva ut en patient.

CHAMPAGNEN LÅG

bokstavligt talat på kylning våren 2009 för att fira att det var fyra år sedan de sista tumörerna dök upp, när bakslaget kom. Fyra mikrotumörer i hjärnan. Skulle allt börja om? Att cancern återkom i hjärnan men inte i buken kan enligt forskarteamet ha att göra med den så kallade blod-hjärnbarriären, som anses göra att de förstärkta blodkropparna inte når

hjärnan i tillräcklig utsträckning. Nya strålknivsbehandlingar bokades in.

I december 2009 fick Anders sin elfte transfusion av vita blodkroppar. Kommande behandlingar hänger på att det går att »skrapa ur det sista ur syltburken« – tumören från 2004 är snart slut.

Anders tackar Gud för varje dag han får leva och arbetar för att slutföra sina projekt. Hittills har han under sjukdomstiden spelat in en skiva, gjort Sveriges största bok om sjukvård, färdigställt en bok om skärgårdens fyror och nu skrivit en bok om tiden som cancerpatient.

– Jag tänker mig att de sitter däruppe och säger: Kolla den här killen, honom har vi gjort sjuk. Men han har ju en massa projekt som mänskligheten borde få ta del av. Han måste få hålla på ett tag till.

I mötet med andra cancerdrabbade har Anders försökt förmedla kontakten till läkarna Thörn och Winqvist.

– Anders är ett fall som gör oss optimistiska och ger oss kraft att fortsätta, säger Ola Winqvist. Det känns oetiskt att inte fortsätta testa detta efter vad vi har sett. Men att behandla slumpartade patienter lär vi oss inte tillräckligt av. Vi gör numera allt i ordnade studier.

I deras företag Sentoclone ska de inleda en större klinisk studie på patienter med malignt melanom – den första i världen i sitt slag. Om den visar bra resultat kan metoden vara godkänd av Läkeemedelsverket och redo att användas på sjukhusen 2012. En frustrerande väntetid för Anders som är övertygad om att metoden räddat hans liv – och kan rädda många fler.

– Medan de håller på att flytta papper och stämplat, så ligger folk och dör. Det kanske är naivt, det förstår jag ju, men det är ändå så jag ser det.

ELIN KLEMETZ

FOTO MAGNUS BERGSTRÖM

MÅNDAG 1 FEBRUARI Anders Hedins bok *Att överleva – Om kampen mot spritt malignt melanom och om ett nytt sätt att behandla cancer* (Gothia förlag) kommer ut i bokhandeln.

Facket för akademiker som arbetar med kultur och kommunikation

HUR MÅR .. DIN KARRIÄR?

DIK:s karriärservice – för dig som vill maximera dina möjligheter i arbetslivet

DIK

www.dik.se

REKORD. Anders Hedin har fått fler transfusioner av vita blodkroppar än någon annan testpatient.